

GRAU EN ANTROPOLOGIA SOCIAL I CULTURAL

GUIA DOCENT 2013-2014

**101262. Pràctiques de Camp en Antropologia
Social i Cultural II**

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural II
Codi	101262
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Tercer curs de Grau, segon semestre
Horari	<i>(link a la pàgina web del centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	<i>Despatx departament</i>
Llengües	Català i castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Teresa Tapada Berteli
Departament	Antropologia social i Cultural
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B9-235
Telèfon (*)	935811804
e-mail	Teresa.tapada@uab.cat
Horari d'atenció	

2. Equip docent

Nom professor/a	Beatriz. Ballestin
Departament	Antropologia Social i Cultural
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-233
Telèfon (*)	5868324
e-mail	Beatriz.ballestin@uab.cat
Horari de tutories	Concertar por correo electrónico

3.- Prerequisits

(prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura)

D'acord amb el Pla d'Estudis 2009, aprovat pel Ministeri, cal cursar les següents assignatures amb l'ordre establert: Segon curs de Grau, primer semestre, Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural I; segon semestre, Epistemologia i Mètodes d'Investigació en Antropologia Social i Cultural; tercer curs, primer semestre, Tècniques d'Investigació en Antropologia Social i Cultural; segon semestre, Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural II.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura **Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural II** –d'ara en endavant Camp II-, és la quarta d'un itinerari de quatre que es desenvolupa al llarg de dos anys d'estudis –segon i tercer curs de Grau. Aquest itinerari finalitza amb el treball de fi de Grau, a quart curs.

Els objectius de l'assignatura són:

- Assolir i completar, mitjançant la continuació d'un treball de camp de caràcter prospectiu iniciat a Camp I, un coneixement directe dels avantatges, les potencialitats, les limitacions i els riscos que suposa el treball de camp clàssic en l'etnografia.
- Aprendre pràcticament a dissenyar els instruments de recollida d'informació i la utilització de les diverses tècniques que cal aplicar i que constitueixen el treball de camp.
- Recollir mitjançant aquestes tècniques la informació necessària per la posta a prova d'una hipòtesi desenvolupada metodològicament i tècnicament al llarg de la seqüència. Aquesta informació serà analitzada en el treball de fi de Grau.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

B1. Utilitzar els procediments, tècniques i recursos instrumentals per a la realització de treball de camp etnogràfic.

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant serà capaç de dur a terme una observació participant amb un grup humà determinat.
L'estudiant sabrà detectar les dificultats inherents a la realització de la pràctica de camp.

Competència

B2.1 Obtenir i enregistrar dades etnogràfiques aplicant diferents tècniques de recollida, utilitzant en especial procediments qualitius i la pràctica de l'observació participant.

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant haurà enregistrat i analitzat sistemàticament les dades recollides en el seu diari de camp, vinculades a l'observació participant, les recollides mitjançant qualsevol altre tècnica (anàlisi documental, entrevista, història de vida, grup focal, enquesta, xarxa social i altres) d'acord amb les pautes establertes pel professorat.

Competència

B3. Establir relacions etnològiques de confiança amb els subjectes per tal d'estimular la producció i confiabilitat de les dades.

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant haurà buscat la reciprocitat en les relacions etnològiques.
L'estudiant prendrà consciència de les dificultats, els límits i les possibilitats d'aquesta relació.
L'estudiant explicitarà a les persones que componen el grup, els objectius del treball que du a terme per tal d'afavorir la seva implicació.

Competència

T7. Organitzar el temps i els propis recursos per al treball: dissenyar plans amb establiment de prioritats, d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.

Resultats d'aprenentatge

L'estudiant haurà estat capaç de fer observació en el camp, els registres en el diari, els contactes previs per la selecció d'informants, l'aplicació formal de les tècniques emprades i les tasques que es deriven d'un primer l'anàlisi i sistematització continua de les dades recollides.
L'estudiant haurà assistit a totes les tutories individuals acordades amb el professorat.

Competència

T9. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.

Resultats d'aprenentatge

- L'estudiant serà capaç de valorar i reconèixer els canvis qualitius produïts al llarg del seu procés d'aprenentatge tant en les pràctiques de camp com en l'aprofundiment de qüestions ètiques i metodològiques fonamentals.
- L'estudiant posarà de manifest la seva habilitat per exposar en

forma narrativa els resultats de les seves anàlisis d'acord amb els cànons crítics de la disciplina.

6.- Continguts de l'assignatura

Els objectius del curs s'aniran assolint paulatinament amb l'elaboració succesiva dels instruments de recollida de dades de cada tècnica emprada, seguint el disseny tècnic de la recerca, i de l'aplicació d'aquestes. Al final es tindrà una consciència clara del què s'ha estat realitzant, en bona mesura, gràcies al treball de reflexió que s'exigeix per avaluar l'assignatura.

Es treballaran els següents aspectes:

1. Observació participant (accés, relació etnològica, qüestions ètiques i metodològiques)
2. Elaboració del diari de camp.
3. Elaboració dels instruments de recollida de dades a partir de l'operacionalització realitzada i revisió crítica dels mateixos (diverses versions).
4. Aplicació de les tècniques i anàlisi crítica de la pròpia aplicació i dels resultats obtinguts.
5. Articulació de les tècniques i valoració conjunta de la informació obtinguda.
6. Primera sistematització de la informació recollida.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Tot el treball de l'assignatura serà tutoritzat individualment al despatx de la professor/a segons un calendari pactat entre l'estudiant i la professora -dia i hora concrets-. Aquest seguiment individual permetrà tractar aquells aspectes que no han quedat prou clars en la seva formació teòrica sobre les tècniques en aplicar-los al context concret de la pràctica de cada estudiant. Tanmateix, aquestes tutories ajudaran a conèixer les capacitats de l'alumne i dificultats en la relació etnològica, en l'aplicació de cada tècnica, les característiques de la seva percepció, a aprendre continguts concrets i específics relacionats amb el tipus de situacions i població amb les que està treballant i proporcionaran el context en el que es poden aclarir tots aquells dubtes, inseguretats, problemes i d'altres qüestions relacionades amb el decurs de la pràctica.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

--	--	--	--

Supervisades

Sessions individuals	50	<p>L'estudiant haurà estat capaç de fer totes les hores d'observació en el camp, els registres en el diari i les tasques que es deriven de l'anàlisi i sistematització de les dades.</p> <p>L'estudiant haurà estat capaç d'elaborar els instruments de recollida de dades de cada tècnica, seleccionar els informants pertinents, aplicar cada una de les tècniques a un nombre determinat d'informants.</p> <p>L'estudiant haurà assistit a totes les tutories individuals acordades amb el professorat.</p>
----------------------	----	--

100

Autònomes

Treball de camp		<p>L'estudiant serà capaç de dur a terme el treball de camp participant amb un grup humà determinat.</p> <p>L'estudiant sabrà detectar les dificultats inherents a la realització de la pràctica de camp.</p>
Registre, sistematització i anàlisi continu de la informació de camp		<p>L'estudiant haurà enregistrat i analitzat sistemàticament les dades recollides en el seu diari de camp, vinculades a l'observació participant i d'acord amb les pautes establertes pel professorat.</p> <p>L'estudiant haurà enregistrat i analitzat sistemàticament les dades recollides amb qualsevol tècnica que hagi aplicat i elaborarà un informe de resultats de cada una d'elles.</p> <p>L'estudiant haurà buscat la reciprocitat en les relacions etnològiques.</p> <p>L'estudiant prendrà consciència de les dificultats, els límits i les possibilitats d'aquesta relació.</p> <p>L'estudiant explicitarà a les persones que componen el grup, els objectius del treball que du a terme per tal d'afavorir la seva implicació</p> <p>L'estudiant serà capaç de valorar i reconèixer els canvis qualitius produïts al llarg del seu procés d'aprenentatge tant en les pràctiques de camp com en l'aprofundiment de qüestions ètiques i metodològiques fonamentals..</p>
Redacció del treball final		<p>L'estudiant serà capaç d'elaborar un treball final d'anàlisi del propi procés etnogràfic i d'objectivació de les dades, seguint les pautes establertes pel professorat en el guió corresponent.</p> <p>L'estudiant prendrà consciència de les dificultats, els límits i les possibilitats d'aquesta relació.</p>

8.- Avaluació

(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)

Aquesta assignatura s'avalua de manera continuada i amb la supervisió permanent del professorat.

Mòdul d'entrega de treballs (100%), que inclou:

- El procés de treball i el resultat final: 100%.

Els estudiants han d'haver resolt totes les tasques de camp previstes per al desenvolupament de l'assignatura, per tenir dret a presentar el treball final i ser avaluats.

9- Bibliografia i enllaços web

La bibliografia d'aquesta assignatura es la de Tècniques d'Investigació en Antropologia Social i Cultural. S'inclou una selecció a tall de recomanació:

- Angell RC, Freedman R. (1992 [1953]) El uso de documentos, registros, materiales censales. En: Festinger L, Katz D., comps. (1992 [1953]) *Los métodos de investigación en las ciencias sociales*. Barcelona, Paidós, 286-309.
- Ardèvol E, et al. (2003) Etnografía virtualizada: la observación participante y la entrevista semiestructurada en línea. [En línea] *Athenea Digital*, 3, primavera de 2003. Pàgina web de la revista <<http://antalya.uab.es/athenea/num3/ardevol.pdf>>. [Consulta, 5 de mayo de 2004].
- Barnes JA. (2003 [1954]) Clase y comités en una comunidad isleña noruega. En: Requena F., ed. (2003) *Análisis de redes sociales. Orígenes, teorías y aplicaciones*. Madrid, CIS, 121-146.
- Bertaux D. (1993 [1980]) La perspectiva biográfica: validez metodológica y potencialidades. En: Marinas JM, Santamarina C., eds. (1993) *La historia oral: métodos y experiencias*. Madrid, Debate, 149-171.
- Blanchet A. (1989 [1987]) Entrevistar. En: Blanchet A, et al. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Narcea, 87-129.
- Bosch JLC, Torrente D. (1993a) Encuestas por correo. En: *Encuestas telefónicas y por correo*. Madrid, CIS, 23-64.
- Bosch JLC, Torrente D. (1993b) Encuestas telefónicas. En: *Encuestas telefónicas y por correo*. Madrid, CIS, 65-126.
- Bott E. (1990 [1971]) Factores que influyen en las redes sociales y relaciones con los parientes. En: *Familia y red social*. Madrid, Taurus, 137-201.

- Bourdieu P. (1989 [1986]) La ilusión biográfica. *Historia y Fuente Oral*, 2, 2, 27-33.
- Canales M, Peinado A. (1994) Grupos de discusión. En: Delgado JM, Gutiérrez J., coords. (1994) *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Síntesis, 287-316.
- Cardoso CFS, Pérez H. (1999 [1976]) *Los métodos de la historia*. Barcelona, Crítica, 132-167.
- Cardús S, Estruch J. (1984) Crítica metodológica. En: *Les enquestes a la Joventut de Catalunya*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 73-159.
- Cea D'Ancona MA. (1996) La investigación social mediante encuesta. En: *Metodología cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid, Síntesis, 239-291.
- Cea D'Ancona MA. (1996) La operacionalización de conceptos. En: *Metodología cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid, Síntesis, 123-157.
- Denzin NK. (1970) Participant Observation: Varieties and Strategies of the Field Method. En: *The research act*. Chicago, Aldine, 185-218.
- Feixa C. (2000) La imaginació autobiogràfica. *L'Avenç*, 252, 16-27.
- García M. (1984 [1982]) Aspectos generales del muestreo en la investigación sociológica. En: *Introducción a la estadística en sociología. Socioestadística*. Madrid, CIS, 132-151.
- Ghiglione R. (1989 [1987]) Encuestar. En: Blanchet A, et al. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Narcea, 131-182.
- Hammer D, Wildavsky A. (1990) La entrevista semi-estructurada de final abierto. Aproximación a una guía operativa. *Historia y Fuente Oral*, 4, 23-61.
- Hammersley M, Atkinson P. (1994a [1983]) Los relatos nativos: escuchar y preguntar. En: *Etnografía. Métodos de investigación*. Barcelona, Paidós, 121-142.
- Hammersley M, Atkinson P. (1994b [1983]) Relaciones de campo. En: *Etnografía. Métodos de investigación*. Barcelona, Paidós, 93-120.
- Heider KG. (1988) The Rashomon Effect: When Ethnographers Disagree. *American Anthropologist*, 90, 1, 73-81.
- Krueger RA. (1991 [1988]) *El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada*. Madrid, Pirámide.
- Molina JL. (2005) El estudio de las redes personales: contribuciones, métodos y perspectivas. *Empiria*, 10, julio-diciembre, 71-106.
- Patton MQ. (2001 [1990]) *Purposeful Sampling*. En: Bryman A., ed. (2001) *Ethnography. Vol. II: Ethnographic Fieldwork Practice*. London, Sage, 106-121.
- Requena F. (1991) Análisis de redes. En: *Redes sociales y mercado de trabajo*. Madrid, CIS, 34-49.
- Roigé X, Estrada F, Bertrán O. (1999a) El treball amb documentació. En: *Tècniques d'investigació en antropologia social*. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona, col. Textos docents 153, 197-215.
- Roigé X, Estrada F, Bertrán O. (1999b) El treball bibliogràfic. En: *Tècniques d'investigació en antropologia social*. Barcelona, Publicacions de la Universitat de Barcelona, col. Textos docents 153, 69-71.
- Sánchez JJ. (1996) La calidad de la encuesta. *Papers. Revista de Sociologia*, 48, 127-146.
- Santamarina C, Marinas JM. (1994) Historias de vida e historia oral. En: Delgado JM, Gutiérrez J., coords. *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Síntesis, 259-285.
- Spradley JP. (1980) Doing Participant Observation. En: *Participant Observation*. New York, Holt, Rinehart & Winston, 53-62.
- Spreen M. (1992) Rare populations, hidden populations and link-tracing designs: what and why? *Bulletin de Methodologie Sociologique*, 36, 34-58.
- Szczepanski J. (1978) El método biográfico. *Papers. Revista de Sociologia*, 10, 231-259.
- Trognon A. (1989 [1987]) Producir datos. En: Blanchet A, et al. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid, Narcea, 11-26.
- Valles MS. (1997a) La investigación documental: técnicas de lectura y documentación. En: *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid, Síntesis, 109-139.
- Valles MS. (1997b) Técnicas de conversación, narración (I): las entrevistas en profundidad. En:

- Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional.* Madrid, Síntesis, 177-234.
- Valles MS. (1997c) Técnicas de conversación, narración (III): los grupos de discusión y otras técnicas afines. En: *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional.* Madrid, Síntesis, 279-335.
- Whyte WF. (1971 [1943]) Entrenamiento de observación participante. A: *La sociedad de las esquinas.* México, Diana, 359-369.

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE